

Ökogeológiai vizsgálatok a Bugaci-mintaterületen

Kerék Barbara

(Magyar Állami Földtani Intézet)

A növényökológia egyik alapelve, a termőhely legjobb jelzői maguk a növények, illetve a belőlük felépülő növényzet. A növények képesek megmutatni termőhelyük tulajdonságait, mivel az adott alapkőzet, talaj és vízháztartási viszonyok (kiegészülve természetesen az éghajlattal, domborzattal és más tényezőkkel) meghatározzák az ott megtelepedő élőlények, így a növények tulajdonságait is. Ez az ismeret „felhasználhatóvá” teszi a vegetációt, például agrogeológiai térképezés céljaira is. Fúrásháló segítségével csak pontszerű információhoz jutunk és ezt egészítjük ki terepbejárással és szakmai tapasztalattal, hogy az egész területre kiterjedő térképet rajzolhassunk. A növényzet segíthetne a felszíni öszlet kőzetkifejlődésének területi pontosításában, mivel az azonos, vagy hasonló vegetáció azonos, vagy hasonló talaj és alapkőzet viszonyokat feltételez. A fúrásminták anyagvizsgálatából nyert információkat (természetesen csak a növényeket befolyásoló mélységig) ki lehet terjeszteni az ott tipikus vegetáció elterjedéséig.

A növények nem kimondottan a földtani közeget jelölik, ezért csak vegetációtérkép alapján nem lehet földtani térképet szerkeszteni. A már meglévő felszínföldtani térkép pontosítását azonban el lehet végezni, mivel (a botanikai felmérés jellegéből adódóan) egy élőhelytérkép sokkal több pontszerű információt tartalmaz az adott területről.

Ami a gyakorlati kivitelezést illeti, először is egyszerűsíteni kell a botanikusok által kidolgozott jelkulcsot, vagyis ésszerű összevonásokat kell végrehajtani. Ez nem csak az egyszerűbb használhatóságot szolgálja, hanem indokolt is, mivel a földtani képződmény szempontjából egyenlőség jel tehető pl. a „zavart lápi növényzet”, a „kiszáradt lápok és láprétek”, valamint a „részben beszántott, zavart láp” élőhely típusok között. A három típus közötti különbségek okozója az eltérő vízborítottság és antropogén hatások, de ezek egyike sem áll fenn olyan régen, hogy szedimentológiai változást idézhetett volna elő a földtani közegben.

Ezeknek a feltételezéseknek az igazolására vizsgálataimat a Földtani Intézet Agrogeológiai Osztályának Bugaci-mintaterületén végzem. A vegetációtérképet és a hozzá tartozó jelkulcsot Biró Marianna és Molnár Zsolt (MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézet) készítette.